

Handke, Kwiryna

Sprawozdanie z działalności Towarzystwa w 1996 r. : Sprawozdanie z działalności Wydziałów : Wydział I Językoznawstwa i Historii Literatury : Referaty i streszczenia : O regionalizmach w listach Adama Mickiewicza : część I [Streszczenie]

Rocznik Towarzystwa Naukowego Warszawskiego 59, 112

1996

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Słowo „pocziwość”, a przede wszystkim wyznaczane przez jego sens postawy i zachowania są u Krasickiego wiązane raczej z przeszłością. Krasicki zauważa, że w praktyce społecznej i językowej jego czasów treści zawarte w słowach „pocziwość”, „cnota” zostają zanegowane przez używanie innych wyrazów o nacechowaniu pejoratywnym, lub też zastąpione przez słowa o konotacjach uznanych za bardziej stosowne, np. „grzeczny”. Rozległa problematyka związana z wzorem „honnête homme” i jego przemianami w XVIII w. pozostaje w ścisłym związku z tym zjawiskiem. Wyraz „głupstwo” („głupi”) należy – w przeciwieństwie do poprzednio omawianych – do stylu niskiego, kolokwialnego. Odwołując się do tradycji erasmiańskiej Krasicki, poprzez wydobywanie różnorodnych semantycznych uwikłań słowa „głupi” w utworach nacechowanych ironią i sarkazmem, bezlitośnie demaskuje postawy uzurpatorskie człowieka oraz nieautentyczne, bezzasadnie cenione cechy ludzi XVIII wieku. Głupstwo – to te przejawy zachowań i przekonań ludzi wieku świateł, które są konsekwencją odrzucenia wartości mieszczących się w pojęciach „cnota” i „pocziwość”. Analiza posługiwania się czterema wymienionymi słowami w wierszach Krasickiego odsłania także artystyczne mistrzostwo poety oraz jego postawę filozoficzną, nacechowaną bezwzględną przenikliwością poznawczą.

Kwiryna Handke

O REGIONALIZMACH W LISTACH ADAMA MICKIEWICZA część I

(Streszczenie)

Pierwsza część opracowania tematu przedstawia sytuację regionalnych właściwości języka Adama Mickiewicza w dwu pomnikowych powojennych wydaniach tekstów poety. Są to: narodowe wydanie *Dzieł* (tomy I - XVI, Kraków 1949 - 1955) oraz *Słownik języka Adama Mickiewicza* (tomy I - XI, Wrocław - Warszawa - Kraków 1962 - 1983).

Mimo ogólnej świadomości co do istnienia w języku poety znacznej liczby regionalizmów, fakt ten nie został należycie wyekspozowany w koncepcji powyższych edycji, a zatem nie zostały w nich uwzględnione wszystkie tego rodzaju osobliwości języka A. Mickiewicza, ze szkodą dla obrazu bogactwa tego języka.